mostly contained pottery, i. e. typical findings of the Old Town. A greater archeological interest was presented by a brass vessel, a stone darning needle, fragments of an imprinted jug and several plates. The collected material provides a lot of information about the relief of Anykščiai

Algirdas Žalnierius

1996 metų žvalgomieji tyrinėjimai Kaune, Rotušės aikštėje Nr. 14

1996 m. atliekant pastato Rotušės a. Nr. 14 žvalgomuosius tyrinėjimus (Kauno senamiesčio 3 kvartalas), PRI buvo iškastos 5 perkasos ir ištirtas 46 m^2 plotas. Tyrinėjimų tikslas – nustatyti Rotušės a. V šone susiklosčiusio kultūrinių sluoksnių stratigrafiją ir buvusių statybų raidą.

Pastatas Rotušės a. Nr. 14 yra statytas 1924–1925 m. Istorinių žinių apie XV–XVIII a. sklypo statinius nerasta – tepaminėta, kad 1664 m. miestiečio D. Naugirdo apgriautas mūrinis namas buvo parduotas T. L. Boratiniui, o šis jame įrengė pinigų kalyklą. Namas stovėjęs tarp dviejų mūrinių pastatų. Tyrinėjimai patvirtino, kad minėtame sklype XVII a. viduryje jau stovėjo mūrinis pastatas.

Kultūrinių sluoksnių storis siekia 1,3–4,2 m. Didžiausias gylis rastas pastato V gale, kur XV a. buvo iškasta neaiškios paskirties duobių. Iki XVI a. vidurio sklype stovėjo tik mediniai pastatai. XVI a. viduryje prie Rotušės a. ant arkinių pamatų buvo pastatytas 18 m ilgio mūrinis pastatas. Pastato plotis 8 m, V gale – 6 m, sklypo Š riba sutampa su XVI a. pastato Š šonu. Prie pastato V galo buvo rastas alaus daryklos kompleksas, kurį sudaro 2 apvalios krosnys ir gaisrasienė. Išliko tik krosnių R dalis ir pakuros Š sienelė. Daryklą sudarė 2 apvalios krosnys, kurių vidinis skersmuo yra apie 1,5 m, sienelių storis – apie 26 cm. Išlikusios pakuros patalpos sienelės ilgis yra 1,16 m. Apvali krosnies dalis guli ant lauko riedulių pamatėlio. Virš jo sumūrytos 2 eilės plytų buvo po žeme, kitos eilės buvo virš buvusio žemės paviršiaus. Krosnies padas išklotas plytomis. Krosnis buvo pakuriama iš V pusės. Kokia buvo pakuros konstrukcija – galima tik spėlioti,

nes ji suardyta XVIII–XIX a., kasant kalkių duobę. Nuo sklypo kiemo alaus daryklą skyrė 3,45 ilgio ir 46 cm pločio gaisrasienė, pastatyta ant arkinių pamatų.

Ir XVI a. pastato V dalis, ir gaisrasienė buvo statomos ant judinto grunto, kurio gylis nuo dabartinio žemės paviršiaus siekė apie 4 m. Įdomu, kad arkinių pamatų kolonos įleistos į žemę iki tvirto grunto arba pamato apačia (daryklos gaisrasienė) yra paplatinta. Tai rodo dirbusių mūrininkų profesionalumą.

Seniausius archeologinius radinius galima datuoti XIV a. pabaiga–XV a. pradžia. Kiti radiniai niekuo nesiskiria nuo visame Kauno senamiestyje randamos archeologinės medžiagos.

Tyrinėjimų metu buvo surinkta osteologinė medžiaga. Rasti kaulai pagal kultūrinių sluoksnių klodo stratigrafiją buvo suskirstyti į dvi chronologines grupes. Pirmai grupei priskirti perkasose Nr. 2, 3, 5 rasti kaulai, datuojami XIV a. pabaiga–XV a. Daugiausia rasta galvijų kaulų (67,64–79,36%). Kitų gyvulių mėsos valgyta daug mažiau: kiaulių (9,93–11,76%), avių ir ožkų (7,84–10,32%). Arklių kaulų rasti tik du (1,58%). Paukščių kaulų rasta 11,76%. Taip pat rasti žuvų (lydekos) kaulų. Iš medžiojamų žvėrių rastas tik vienas briedžio kaulas. Antrai grupei priskirti perkasoje Nr. 4 XVII a. sluoksnyje rasti gyvulių kaulai: 76,66% galvijų, 10% kiaulių, 6,66% avių ir ožkų, 3,33% – paukščių. Tarp šių kaulų rastas vienas šuns kaulas.

Kaip matyti iš analizės, Kauno miestiečiai valgė daugiausia naminių gyvulių ir paukščių mėsą. Medžiojamų žvėrių procentas buvo labai menkas.

Algirdas Žalnierius

Archeological survey at 14 Rotušės Sq., Kaunas, in 1996

In 1996 at 14 Rotušės Sq., Kaunas an area of 46 m^2 was examined. The excavations produced up to 2,7 m thick habitation zones, where 5 construction periods from the 16th–20th centuries were observed. Of special interest was a 1,82x0,55 m piece of sandstone with impressed feet of a man.

Algirdas Žalnierius, Dangira Baliliūnaitė

1997 metų tyrinėjimai Kaune, Muziejaus gatvėje Nr. 11[a]

1997 m. PRI buvo atlikti tyrinėjimai Kauno senamiesčio 3 kvartale, sklype Muziejaus g. Nr. 11[a]. Tyrinėjimų metu buvo iškasta 11 įvairaus dydžio perkasų, sklype ištirtas 291 m^2 plotas. 66 m^2 plote rasti sunaikinti kultūriniai sluoksniai. Tyrinėjimų tikslas buvo nustatyti buvusio Bernardinų vienuolyno arklidžių vietą.

1995 m. sklypo P gale buvo tyrinėjamas buvęs vienuolyno alaus daryklos pastatas (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 217–219). Tada perkasoje Nr. 3 rasti pamatai; apie juos buvo parašyta, kad tai buvusių Bernardinų vienuolyno arklidžių R pamato liekanos. 1997 m. tyrinėjimai pakoregavo šį teiginį.

Tyrinėtas sklypas yra Kauno senamiesčio 3 kvartalo centrinėje dalyje ant antrosios Nemuno ir Neries terasos šlaito krašto, buvusio Bernardinų vienuolyno teritorijos PR kampe. Jokių istorinių žinių apie vienuolyno ūkinius pastatus nėra. Tyrinėjant buvusio Bernardinų vienuolyno kompleksą, buvo rastas 1776 m. Bernardinių ir bernardinų vienuolyno planas, kuriame vienuolyno teritorijos PR kampe raide H yra pažymėtos vienuolyno arklidės. Jos stovi ant ribos, skiriančios vienuolyno teritoriją nuo daržų, Š–P kryptimi, statmenai į minėtąją daryklą, pažymėtą plane raide I ir esančią prie vienuolyno P ribos. Koks buvo arklidžių pastato pobūdis, eksplikacijoje nenurodoma. Vienuolyno arklidės yra pažymėtos apie 1842 m. parengtame Kauno plane ir po 1864 m. sudarytame buvusio vienuolyno plane. Apie 1870 m. plane arklidžių jau nėra, o teritorija apribota tvora, kuri remiasi į alaus daryklą. Šios tvoros pamatai ir buvo rasti 1995 m. iškastoje perkasoje Nr. 3.

Kultūrinių sluoksnių tyrinėtų perkasų R dalyje storis svyruoja nuo 1,35 m iki 1,6 cm. Į V pirminis žemės paviršius žemėja ir perkasų V galuose kultūrinių sluoksnių storis siekia 2,6–2,8 m. Perkasose Nr. 10 ir 11 buvo rastos ir iškastos duobės, kuriose bendras kultūrinių sluoksnių storis siekia 2,6–3,8 m.